

Milutin Barač 1849- 1938

Piše Slavko Suzić

Milutin Barač rođen je na Valentinovo 14. veljače 1849. u selu Paukovac nedaleko Donje Zeline , u obitelji Franje i Matilde Barač.

1860. godine dolazi sa roditeljima u Zagreb gdje završava osnovnu i srednju školu. Nakon toga odlazi u Beč gdje završava višu kemijsku školu, a zatim i višu tehničku školu , diplomirao je 1872. godine sa odličnim uspjehom. Odlazi u vojsku, a zatim radi kao inženjer u raznim industrijskim Austro-ugarskim društvima.

Godine 1883. Barač dolazi u Rijeku (Fiume) gdje utemeljuje najmoderniju rafineriju nafte u Europi na čijem je čelu kao upravitelj od 1883-1920 godine. Kao biolog i botaničar prvi u svijetu je uzgojio cvijet za sobni uzgoj, stvorio je košnicu "Baračevku" i patentirao parni topionik za vosak i parafin. Strastveni lovac postreljao sve ptice "tupike" na Kvarneru, balzamirao ih zatim poklanjao prirodoslovnim muzejima u Rijeci Zagrebu i Europi. Pravi je urbani pčelar.

U krugu rafinerije te u zoni najjače Riječke industrije, radničkih stanova i naselja između Mlake i Krnjeva, u blizini ruba grada Rijeke držao je 50 društava pčela. Prvi je vodio ekološki sud protiv vlasnika tvornice čokolade kada mu je trovao pčele i koji je dobio. Paralelno sa naftaštvom, bavi se od 1889. godine i pčelarstvom. Milutin Barač može se smatrati prosvijetiteljem te osnivačem i propagatorom modernog pčelarstva u Hrvatskoj što su potvrdili i službeni krugovi. Konstruirao je svoju poznatu košnicu nazvanu „Baračeva amerikanka“ tzv. „Baračevku“ i ta je košnica postala najrašireniji tip košnice u Hrvatskoj.

Pomoglo je i to što je Vlada u Zagrebu, na prijedlog stručnjaka, izradila veći broj *baračevki* i dijelila ih školama u kojima je bilo učitelja zainteresiranih za pčelarstvo. Barač je bio vrlo dobro upoznat sa zaostalošću hrvatskog sela onog vremena, neznanjem, neorganiziranom poljoprivredom, čestom gladi, neuhranjenošću i raznim bolestima. Posebno ga je smetalo primitivno pčelarenje u trnkama, ulima, panjevima, gdje su pčelari gušili pčele da bi izvadili med, te slaba iskorištenost mednih paša. I sam je Barač, u rafinerijskoj stolariji, izrađivao košnice „baračevke“ te ih djelio hrvatskom puku po Sušaku, Primorju, Istri i Lici. Pozivao je hrvatske pčelare u svoj vrt u krugu rafinerije na pčelnjak i držao im predavanje o modernom pčelarenju. Na današnjem Bulevardu prema Trsatu u vrtovima lijepih gospodskih vila Sušačana bilo je prestiž imati nekoliko košnica „baračevki“, dok je na Podvežici, Kačjaku, Krimeji i Sušačkoj Dragi, bilo vrlo dobro razvijeno pčelarstvo.

Barač je košnicu opisao u stručnoj literaturi, ujedno objavljujući niz kratkih i ubrzo vrlo popularnih pravila za rad njome. O stečenu ugledu Barača pčelara, govori podosta i podatak da su sudionici međunarodnoga pčelarskog Kongresa, održanog na Sušaku 1912., kako piše Novi list dan potom, nakon „teorijskog” dijela skupa, posjetili upravo Baračev „*liepi pčelinjak*” na Ponsalu. U radu Kongresa sudjelovalo je 120 osoba iz Hrvatske, Češke, Slovenije, Srbije i, Banata.

O Baračevoj sklonosti pčelarstvu govori davanje sredstava za osnivanje prvog Pčelarskog društva Osijek (1897.), gdje je Bogdan Penjić 1879. godine osnovao prvo Pčelarsko društvo, zatim 1881. godine izdaje list „Slavonska pčela“ i koja se ubrzo tiska kao „Hrvatska pčela“.

Financijski je pomogao osnivanje Pčelarskog društva Vukovar, te Centralnoga pčelarskog društva Zagreb (1919.). Time je postao njihov „*utemeljiteljni član*”. Financijski je pomagao mnoga Hrvatska društva na Fiume kao i gradsku čitaonicu. Financijski je pomogao stvaranje Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Kada je Rijeka (Fiume) 1918. godine pripala Italiji, kao veliki hrvatski domoljub, Barač više nije bio poželjan njihovim vlastima te je 1922. godine u 74. godini života morao je napustiti Rijeku i odlazi na svoje imanje u mjestu Paukovac pokraj Donje Zeline, gdje se i dalje bavi pčelarstvom, naučnim i društvenim radom.

Umro je u Donjoj Zelini 22. srpnja 1938. godine, u dubokoj starosti od devedeset godina, gdje mu se nalazi grob.

Slavko Suzić

Rođen sam u Opatiji 16. 01. 1955. Inženjer sam zaštite od požara. Radni vijek do mirovine proveo sam kao vatrogasac i vatrogasni zapovjednik u JVP Grada Rijeke. Pčelarim od 1985. godine i seleći sam pčelar. Član sam Pčelarske udruge „Milutin Barač“ Rijeka gdje sam obnašao funkciju tajnika i jedan sam od idejnih osnivača Udruženja pčelarskih udruga PGŽ. Danas se bavim kao instruktor gašenja požara brodova za pomorce „fire fighting“, između ostalog samostalno sam istraživač povijesti vatrogastva, pomorskih nesreća i povijesti pčelarstva, gdje smo uspjeli sačuvati lik i djelo Milutina Barača. Pišem članke za Vatrogasni vjesnik, Sušačku reviju, Hrvatsku pčelu i Krčki kalendar.

Hvala Pozdrav Slavko!